

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

העלון השבועי פרשת תרומה-שקלים תשפ"ה

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

לקחת תרומה

עצה לצדקה בשמחה

בספר 'שער בת רבים' נמצא דבר נפלא. מבאר כך: הנה, בכדי שהנדבה תהיה בלב שלם יש לקיים שני שלבים: א. לקחת את כסף התרומה מן הכיס ולא לתת אותו אל גבאי הצדקה, אלא להניח אותו בצד. לאחר מכן, אחר לקיחה ראשונה זו, כאשר יבואו גבאי הצדקה לקחת את הממון, אנו נוכל ליתן להם אותו בלב שמח מכיון שהכסף כבר מבעוד מועד הופרש לצדקה. כעת שהוא ניתן בפועל אין האדם מרגיש בחסרון

הנתינה, שגם כך כסף זה שבירו היה מיועד אל הצדקה.

רמז נוסף לרעיון זה מוזכר בפרשת דברים נאמר 'נתון תתן לו' ולא ירע לבבך בפתתך לו' (טו, י). הנה בפסוק הוזכר ב' פעמים עניין הנתינה. כפילות זו באה לרמוז, שבכדי 'שלא ירע לבבך בתתך לו' עליך לקיים 'נתון תתן' – דהיינו שתתן ב' פעמים: א. להפריש את הכסף מן הכיס אל פינה אחרת המשתמרת הנמצאת בארון. ב. לאחר זמן, אחר שנעשתה הנתינה הראשונה, יבואו גבאי הצדקה ויקחו את התרומה 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו' – כך הנדבה תהיה בשלמות הלב.

י"ג מיני נדבה

התורה ממושיכה ומפרטת את מיני התרומה. נאמר כך: "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת: ותכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים: וערת אילם מאדמים וערת תחשים ועצי שטים: שמן למאור בשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים: אבני שהם ואבני מלאים לאפד ולחשן ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"

בפרשת השבוע, הקב"ה מבקש מאת משה רבינו לדבר אל בני ישראל להביא תרומה לצורך בניית המשכן. יחד עם זאת התרומה המתבקשת, הינה תרומה הניתנת באהבה ובשמחה, ברצון טוב ונדבת לב. כך גם מעשה הצדקה שאנו עושים דבר יום ביומו בכל עת וזמן לדורות עולם, רצוי ומקובל הוא כאשר נעשה בחפץ לב ובשמחה.

צביטה בלב

דא עקא, המציאות היא, לא מעט קורה שאנו נותנים נדבה לצדקה ולאחר מכן אנו מתמודדים עם החיסרון שנוצר מחמת הנתינה, כך לבסוף בלב נשבר ונדכא, אנו נאלצים להשלים עם מעשה הצדקה.

ומה לעשות, כיצד ניתן לשפר את הנתינה שתהיה בלב שלם, גם אם אנו זקוקים לממון שאנו נותנים?

הנה בפסוקים הראשונים של הפרשה נמצא רמז לעצה מיוחדת, כיצד ניתן לתת תרומה בנדיבות לב ללא חרטות.

נאמר: 'ידבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה... (שמות כה, ב)'. ולאחר מכן נאמר: 'מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי'.

וכאן ב' שאלות: א. הרי תרומה נותנים ולא לוקחים היה לומר 'דבר אל בני ישראל ויתנו לי תרומה'?

ב. מדוע נאמר כפילות לשון היה לומר: 'ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו... מדוע שינן שוב את המילים 'תקחו את תרומתי'?

הרב אלון בן שבת

שאלה

מעוות שנותר זכר למחצית השקל, להיכן יש ליתן בכדי שיקיים בהידור רב מצות זכר למחצית השקל על הצד היותר טוב?

תשובה

במסכת סופרים פרק כא הלכה ד' איתא: ובאחד באדר משמיעין על השקלים ולמה באחד באדר, שהיה צפוי וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שיהיה המון עתיד לשקול על ישראל, לפיכך הקדים ואמר למשה (שהיו ק') שקלי ישראל קודמין להמון. וצריכין ישראל לתת שקליהם לפני שבת זכור, ואסור לומר עליהם לשם כופר אלא לשם נדבה, צריכין להספיק מים ומזון לאחיהם עניים משום קובלין ומתנות לאביונים וכו'.

ובנוסחת הגר"א גרס וצריכין ממנו להספיק וכו', וכוונתו דקאי על מחצית השקל שיש ליקח מן הכסף לעניים. וכ"כ באליה רבה (סימן תרפ"א ס"ק יא) ע"ש.

ובספר רוח חיים למהר"ח פלאגי סימן תרצד כתב: ומנהג עירנו איזמיר בכל שנה ושנה בשבת שקלים מכריזין בבתי כנסיות כי כל יחידי סגולה יתנו מחצית השקל ובאחד באדר יוצאים שני תלמידי חכמים עם שמש הרב הכולל שבעיר וגובים מכל היחידים המחצית השקל ומביאים כל מה שגובים ליד הרב הכולל שבעיר ועושה פדיון מאותם מעות נדבה בעד ובשם כל יחידי העיר ואחר כך מחלק על ידו לכל התלמידי חכמים הנצרכים שבעיר וקצת לעניים צנועים, כן יעשו שנה בשנה ואז נקיים מצות מחצית השקל ככתוב בתורה משה להקריב קורבנות חובותינו תמידין כסדרן ומוספין כהלכתן בעגלא ובזמן קריב אמן. עכ"ל.

נמצא שעיקר מצות נתינת מחצית השקל היא לטובת לומדי התורה הנצרכים, וקצת לעניים צנועים, וכך פשט המנהג.

וכ"כ מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל בספרו חזון עובדיה (פורים עמ' קה) וז"ל: מעות הללו שהם זכר למחצית השקל ינתנו לטובת מוסדות של תורה ולישיבות שמגדלים בהם תלמידי חכמים, שמיום שחורב בית המקדש אין להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של

המשך בעמ' 3

הלכה למעשה

הרב יצחק אלון

תביעה בערכאות באופן של רשלנות רפואית

שאלה: ראובן נכנס לניתוח עקב חולי מסויים, לאחר שהוא יצא הוא הרגיש כאבים באותו איזור של הניתוח גם לאחר זמן סביר שזה היה אמור לעבור, הוא עבר סדרת בדיקות לפשר הכאבים ורופא אחר גילה שהייתה כאן רשלנות מצד הרופא המנתח, ושמעון המנתח טוען שלא הייתה כאן שום התרשלנות וגם ביה"ח מגבה את הרופא המנתח וכעת ראובן רוצה לתבוע את הרופא על רשלנות רפואית, והיות ולכל רופא ישנו ביטוח אישי, וכן לבית החולים יש ביטוח על מקרים של רשלנות וכדו' וראובן שואל הרי קראנו בפרשת השבוע פרשת משפטים שאסור ללכת לתבוע בערכאות של גויים, ואם הוא יתבע את נזקיו בבי"ד הביטוח לא רק שלא מכיר בבי"ד אלא הביטוח גם לא יתייחס לתביעה שהיא לא בערכאות, יצוין ויודגש שהרופא הוא אדם דתי. וישנם מספר שאלות (א) האם ישנו חיוב לרופא לשלם את הרשלנות מדינה במידה והתובע צודק בתביעתו? (ב) האם ראובן יכול לפנות לערכאות ללא אישור מביה"ד.

תשובה: בתביעת חברת ביטוח על תביעות נגד ביה"ח ורופאים בין בשוגג ובין באונס או על תאונות ברכב כיון דידוע שכל רכב ובית חולים ורופא אי אפשר לחייבם גם ע"פ חוק רק ע"י פסק הערכאות שמוותר ללכת לערכאות לדון על זה וגם מצוה יש בדבר להעיד ואין חילוק באיזה אופן יהיה היזק באונס או בשוגג כיון שזה ההסכם עם חברת הביטוח ואדעתא דהכי ערכו את הביטוח.

נימוקים: ראשית אציין שבטש"ע (יו"ד סי' שלו) נפסק "...מיהו לא יתעסק ברפואה אלא א"כ הוא בקי ולא יהא שם גדול ממנו, שאם לא כן הרי זה שופך דמים, ואם ריפא שלא ברשות ביי"ד חייב בתשלומין אפי' הוא בקי, ואם ריפא ברשות ביי"ד וטעה והזיק פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים." וכבר מפורסמת אימרתו של שו"ת מהריט"ץ (הישנות), ונציה תנ"ד, סי' קפו דף קמח טור ג בד"ה נמצינו למדין) "שגגת הרופא כוונת הבורא". וכתב בערוך השלחן (סימן שלו אות ב) שכיום לא לוקחים רשות מביה"ד לרפא חולים אלא מהמשלה ולכן בימינו צריך שיהיה לו רישיון מהממשלה (=ממשרד הבריאות) לרפא חולים. והוסיף ערוך השלחן שאם הרופא עיין יפה אין לו שום עוון ואשמה אפי' טעה ואפי' לא לצאת ידי שמים [ובמאמר המוסגר זה דלא כמ"ש בספר בית הילל (הירץ, דינפורט תנ"א, סי' שלו ס"ק א) שכתב וז"ל: ונראה מה שכתב (השו"ע) אם הוא בקי רצונו לומר אם יש לו כתב מאותו מקום שנתנו שם רשות לרפאות מרופאים מומחים שקורין אותו בלע"ז דאקטרי"ה, ואעפ"כ צריך רשות בית דין ישראל לרפאות ואז אם ריפא שלא ברשות בית דין חייב בדיני אדם, ואם קבלו אותו באיזה קהל וגם יש לו כתב כנ"ל זהו מקרי רשות בית דין ופטור בדיני אדם. אבל אם אין לו רשות מבי"ד אף שיש לו כתב כנ"ל חייב בדיני שמים. ועוד אחרת אם יש לו רשות ביי"ד אף שאין לו כתב כנ"ל שקורין דאקטרי"ט פטור מדיני אדם, שכן ישנו במדינתנו איזה רופאים שאין להם שום כתב כנ"ל אך שהם מומחים מחמת שקוראים באיזה ספרים של רפואות, ומרגלא בפומיה דאינשי שהם מומחים וכין שקבלו עליהם הקהל פטורים מדיני אדם.."]

המשך בעמ' 4

הבה נתבונן: לכאורה, מדוע נצרך לבניית המשכן, גם כסף ונחשת, היה אפשר לבנות את כולו בציפוי זהב טהור – החומר הכי טוב, כך היה מפואר ומכובד הרבה יותר?

היופי בגוונים

אלא נלמד מכאן יסוד גדול. אכן, הזהב ואבני השם הם מן הדברים היקרים ביותר. ברם, למרות זאת, הקב"ה מצווה לתרומת המשכן שלושה עשר מיני נדבה. ומדוע? משום שבכדי ליצור דבר מושלם לא די בסוג אחד או שניים ואף אם הם מן הדברים היקרים ביותר.

ליצור שלמות צריך גוונים רבים נוספים, צריך שנים עשר שבטים. בשל כך, משכן שבו השכינה שורה אינו רק מזהב ואבנים טובות, אלא אף מנחושת ותכלת וארגמן ותולעת שני.

כאשר גוונים אלו נעשים שכנים זה לזה, כל היופי של הזהב והאבנים הטובות ניכר ומתבלט עוד יותר מן הדברים האחרים הפחותים מהן. ובלעדי שאר המינים היה חסר כבוד והדר גם אל הדברים היקרים.

תרומה כזאת מתבקשת לבוא מאת בני ישראל בכל עת. לכל יהודי יש את התרומה שלו אל עם ישראל, כל אחד מוסיף גוון מיוחד על ידי המצוות והמעשים הטובים שמקפיד ומדקדק בהם בשלמות, זה בעסק התורה, השני בגמילות חסדים, משא ומתן באמונה, כיבוד הורים, שמירת שבת וכו'... כך נבנה משכן מושלם לה' ומתקיים הפסוק: **וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכְנָתִי בְּתוֹכָם.**

זוכה לבניין המשכן במהרה בימינו, אמן!

הלכה, וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולומדיה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל, וכמו שאמרו (בבא בתרא י'): במה תרום קרנם של ישראל ב"כי תשא".

ושם בהערה טז הביא מה שאמרו במדרש תנחומא (פרשת צו) שהתורה מכפרת על עונותיהם של ישראל, נמצא שהתורה משמשת תחליף לכפרת הקורבנות הבאות מתרומות "מחצית השקל" ואדרבה מעלת התורה גדולה ממעלת הקורבנות וכמו שאמרו בר"ה יח. על הפסוק לכן נשבעתי לבית עלי אם יכופר עון בית עלי בזבח ובמנחה. בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בתלמוד תורה. וכו' ע"ש. וכן כתב עוד בשו"ת יחווה דעת חלק א סימן פו.

והנה ידוע כי ביום הפורים עצמו מרוב ריבוי מצוות היום, מעטים הם היושבים ללמוד באותו היום, וכמו שידוע המעשה (הובא בספר סיפורי חסידים מועדים עמוד רמב, ועוד) על האדמו"ר ר' מנחם מנדל מקוצק שאמר פעם לחסידיו, על חתנו הגאון רבי אברהם מסוכטשוב, בעל האבני נזר, שפעם אירע ביום פורים שכל העולם היו עסוקים בזמן אחד בסעודת פורים ושאר מצוות היום, ובדיוק באותה שעה ישב אביו של האבני נזר הרה"ג מביאלא ועסק בתורה, ונעשה רעש גדול בשמים כי אלמלא הוא, היה כל העולם נמצא באותה שעה ללא תורה, ולכן נתנו לו מן השמים נשמה גדולה בדמותו של הגאון האבני נזר, שהאיר את העולם בתורתו הקדושה.

ובחזון עובדיה בעמוד קפא כתב שנכון ללמוד קודם הסעודה שעה אחת וכמו שכתוב "ליהודים היתה אורה ושמחה" אורה זו תורה.

ותהילות לאל יתברך אנו זכינו לייסד בכולל "כתר תורה" כולל מיוחד ליום הפורים ובו יושבים ולומדים עשרות רבות של אברכים עמלי תורה מיד אחר תפילת שחרית בהנף החמה וקריאת המגילה, וסעודת שחרית (באופן שיוצאים בה גם ידי חובת סעודת הפורים, ועיקר מצות הסעודה על פי הקבלה היא קודם חצות היום, כנודע). ואחר הלימוד נותנים להם סכום נכבד ממה שנתקבץ מאלו המעות שהן זכר למחצית השקל.

ואין ספק שזהו האופן היותר מהודר לתת ממעות הללו כי בזה אנו תומכים בעמלי התורה הנצרכים, ועוד, שבאופן שיקבלו המעות הללו ביום הפורים עצמו, בוודאי ישתמשו בהם לצורך סעודת הפורים ושאר מצוות היום.

ואסיים כאן שנית בלשונו של מרן מאור ישראל זצ"ל "וכל המשתדל להיות עושה ומעשה להרים קרן התורה ולומדיה יזכה לראות בהרמת קרן ישראל". אמן ואמן.

מסקנה: יש ליתן מעות זכר למחצית השקל למוסדות של תורה שמגדלים בהם תלמידי חכמים, ובפרט אם מייסדים כולל מיוחד ליום הפורים ובו ילמדו האברכים אחר התפילה ויקבלו מהמעות הללו בו ביום.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

ונחזור לנידו"ד האם ישנו איסור לראובן לתבוע את הרופא בערכאות היות והביטוח לא מכיר בסמכות תביעות מביה"ד והנה ידוע הדין של איסור הליכה לערכאות המובא ברמב"ם (סנהדרין, פכ"ו ה"ז) וחומר האיסור הזה וכן בשו"ע (ח"מ סי' כו א) והוסיף דאפילו נתרצו התובע והנתבע לדון בערכאות ג"כ אסור, וטעם הדבר הוא פשוט דכיון שיש כאן זלזול בדיני התורה ולכן לא מועילה הסכמת הנתבע שהרי עכ"פ מזלזלים בזה בדיני תורה ומייקרים את דיני העכו"ם. ואם אי אפשר בדרך אחרת כבר כתב רב שרירא גאון ודבריו הובאו בסמ"ע (ס"ק ט) ובש"ך (ס"ק ד) וז"ל: "מי שחייבוהו בחוב או בפקדון ואינם יכולים להוציא מידו ויש ביניהם מקום בי דואר של עכו"ם [ערכאות] שאינו לוקח שוחד מישראל חבירו יש רשות לזקנים ותלמידים שילכו לפי השופט ויעידו שזה חייב לזה ומצוה לעשות כן" כמו כן מובא בכסף הקדשים (ח"מ סימן כו ס"ק ב) וז"ל: גם שאין לילך בערכאות של גויים קודם רשות מבה"צ דעם בני ישראל.. או שיש אומדנא שלא תועיל התביעה בבדה"צ דעם בני ישראל והיא אומדנא ידועה לרבים, י"ל ששייך בזה מעין מה שאמרו חז"ל חבר אין צריך התראה וגם דלא קיימא לן שם כן, מ"מ לגבי התראה לגבי משפט י"ל שמועיל אומדנא כנ"ל עכ"ל.

יוצא א"כ שה"ה לכלל חברות הביטוח שאף שהם מבני ישראל אבל מה שמחייב אותם זה רק פסיקה אזרחית, ופשוט כביעתא בכותחא שלא יצייתו לדין תורה, א"כ בכה"ג יש לסמוך על כסף הקדשים הנ"ל וללכת לתובעם בערכאות מבלי להיזקק לתביעה בב"ד תחילה. ומעשים בכל יום בביטוח רכב שגם שם כל רכב וכל נוסע צריך להיות מבוטח ובמקרה של תאונה הולכים לדון בבתי משפט, וחברות הביטוח לא ישלמו רק אם ביהמ"ש יחייב אותם ולא מכירים בסמכויות ופסקי בתי הדין, ומשכך, אין שום חשש ללכת לשם ולקבל את זכותו ותשלומי נזקיו. אגב אורחא יוער שראיתי בשו"ת תשובות והנהגות (שטרנבוך, ח"ג סי' תמד) דיש לניזק או הנחבל לתבוע את המזיק או החובל והחברת ביטוח לבית דין ואם הם לא יבואו אזי ביה"ד יתן היתר ללכת לערכאות, ולגבי הפסיקה כל סכום שיחייבו אפרר לקחת מהטעם הפשוט שחברת הביטוח התחייבה לשלם כפי אומד הערכאות ואדעתא דהכי משלם המבוטח כל חודש דמי ביטוח והרי זה בגדר של דמי חבלה ופיוס מאחר ונתחייבו על כך אבל דבריו של בעל התשובות והנהגות הם חומרא בעלמא, שכן ראינו שכסף הקדשים והסמ"ע והש"ך בשם רב שרירא טוענים שאין כל בעיה ללכת ישירות ללא היזקקות לביה"ד תחילה. וובנידו"ד גם בהתרשלות של רופא אם יוכח על פי הערכאות שהרופא חייב אזי אין שום בעיה גם ליטול את הכסף.

בברכה יגאל אלון.

שור המאה ה-20

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב יהודה צדקה

הרב יהודה יהושע חיים צדקה זצ"ל נולד בירושלים בג' בשבט ה'תר"ע, לאביו רבי שאול (אחיו של הרב צדקה חוצין) ולאמו שמחה צדקה. נקרא על שם סבו, הרב יהודה סומך מבגדד. השם יהושע נוסף לו על פי חלום של אמו, והשם חיים נוסף כשחלה. אמו הייתה בתה של פרחא, אחותו של הרב יוסף חיים בעל ה"בן איש חי".

בילדותו למד בתלמוד תורה בני ציון ולאחר מכן בישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה, והיה לתלמיד מובהק לראש הישיבה רבי עזרא עטיה. בשנת ה'תרצ"ד (1934) נישא לפהימה בטאט. ולאחמ"כ מונה על ידי הרב עזרא עטיה למסור שיעורים בישיבת פורת יוסף, כממלא מקומו של הרב אליהו לופס שנפטר באותה שנה. בשנת ה'תש"ל (1970) נתמנה לראש הישיבה לצד הרב בן-ציון אבא-שאול, והחזיק בתפקיד זה במשך עשרים ואחת שנה עד פטירתו.

בישיבה היה מוסר שיעורים בשיעור הגבוה, ונטה בשיעוריו לקצר במילים. גם כשחלה ונצרך ללכת לרופא, חזר לישיבה לצורך מסירת השיעור. רוב שנותיו התגורר בשכונת "גאולה", ובשנותיו האחרונות עבר לגור בשכונת "בית ישראל".

במשך שנים רבות היה לומד בחברותא עם הרב ששון מזרחי, ובהיותו כבן שבעים - החליט להיבחן בכולל ש"ס במסגרת מפעל הש"ס שהקים האדמו"ר מצאנז. באותה עת הרב צדקה התבטא בפני תלמידו הרב יעקב תופיק אביעזרי, ואמר לו כי "ללמוד שבעים דף גמרא בחודש זו לא גדולה, אך להיבחן עליהם זו אכן מעלה מיוחדת". סדר יומו כלל שניה משעות הערב עד חצות, בחצות אמר תיקון חצות ולאחר מכן עסק בלימוד תורה וקבלה. לאחר מכן הלך לישיבה בה שהה לאורך רוב שעות היום.

הרב צדקה נמנה עם מייסדי רשת מעיין החינוך התורני יחד עם הרב בן ציון אבא שאול והרב עובדיה יוסף. בנו הרב משה צדקה העיד כי הדאגה לענייני הציבור הייתה חשובה לו, ופעל פעמים רבות לשם כך. בצעירותו היה לוקח את הרב בן ציון חזן, הרב אפרים כהן (אביו של חכם שלום כהן) והרב דוד שרבאני, והיו מסתובבים במעברות העולים החדשים, ומדברים אל ליבם לשכנו אותם לשמירת המצוות והמסורת ולהתקרבות על ערכי הדת. כאשר נצרך לנסוע למקומות שונים, בעיקר בפריפריה, נהג להקדים ולחפש בית כנסת בו יוכל לנאום ולחזק את הרבים.

חכם יהודה צדקה חיבר את ספר **'קול יהודה'**, דרושים על פרשיות השבוע, הדרושים על הש"ס ומאמרים. נוצטט מאמר קטן מדבריו: "ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד - אלו תלמידי תינוקות" - אפשר להסביר עוד כי המלמדי תינוקות נראים בעיני הבריות כקטנים כי המשרה שלהם לא כל כך גבוהה, אבל לאמיתו של דבר הם מעולים מאוד מאוד, כמו שאמר רבינו הקדוש על רבי חייא 'גדולים מעשי חייא' על שהיה מלמד תורה לילדי ישראל, וזהו הזכות הגדולה שיכולה להיות, כמו שהכוכבים נראים בעינינו כקטנים, אבל לאמיתו של דבר, כל כוכב הוא עולם מלא, וידוע שישנם כוכבים גדולים שגודלם פי כמה מכדור הארץ". (שער האגדה, עמוד רע"ד).

ואלו הם חלק מתלמידיו הבולטים: הרב בן ציון אבא שאול - אשר לימים כיהן לצידו כראש ישיבה. הרב מרדכי אליהו - הראשון לציון (בן אחותו). מרן הרב עובדיה יוסף. הרב יהודה מועלם - ר"מ בישיבת פורת יוסף. הרב שלום כהן - ראש ישיבת פורת יוסף ונשיא מועצת חכמי התורה. הרב יעקב תופיק אביעזרי - ראב"ד ביתר. הרב דוד בצרי ראש ישיבת המקובלים השלום בירושלים. הרב ראובן שלום שרבאני - תלמידו ומשמשו. **מסופר** כי היה מעשה בילד פשוט תושב אחת השכונות בירושלים, ובית הספר היחיד שפעל בשכונתו היה בית ספר של הקונסרבטיבים. כאשר שמע על כך חכם יהודה צדקה, הוא נרתם למשימה בכל חום נפשו. לאחר שבמוסד החינוכי הקרוב סירבו לקבל את הילד, שיגר הרב יהודה מכתב למנהל. במכתבו ביקשה מאוד לקלוט את הילד, אך המכתב לא הועיל. למחרת, קם הרב יהודה ויצא בשעה מוקדמת אל בית הילד. הוא לקח אותו בזרועותיו ונסע עמו אל בית הספר המיועד. המנהל, מבעד לחלון חדרו, ראה את חכם יהודה מגיע עם הילד. הוא נתמלא חרדת קודש, אך לא היה בו די אומץ להיות נוכח במקום. נטל אפוא את רגליו והסתלק. הרב יהודה נכנס עם הילד אל הבנין, איתר במהירות היכן הכיתה המתאימה בשביל, פסע לתוכה והציג את הילד בפני המורה הנדהם: "זה בני, אם תהינה חס ושלום בעיות, פנו אלי..." גדול הדור חיפש עבור הילד כסא נוח, הושיב אותו במקום נוח, ליד חלון ופנה לביתו...

עוד מסופר על מנהל תלמוד תורה מפורסם, שבאחד הימים החליט להתפטר. את מעשה זה נימק בכך שהעבודה קשה עליו מאוד, ואשתו מבקשת שיפרוש מניהול התלמוד תורה. הרב צדקה חשש לעתיד התלמוד תורה, באין מנהל ראוי להחליפו. בלי לחוס על כבודו, הוא פנה ישירות לרעייתו של המנהל, ובשיחה קצרה שידל אותה שתסכים כי בעלה ימשיך לנהל את התלמוד תורה. האישה חזרה הביתה, ואמרה לבעלה שהיא מסירה את התנגדותה. התפלא הבעל, ושאל אותה מה אמר לה רבי יהודה, שגרם לה לשנות את דעתה באופן מידי. השיבה האישה ואמרה ברעד: "הרב יהודה אמר לי את הדברים הבאים: 'בעוד ימים לא רבים עומד אני להפטר מהעולם, ואני מבטיח לך, שאם תסכימי שהבעל ימשיך בניהול תלמוד התורה שתינקות של בית רבן מתחנכים בו לתורה ויראת שמים, אמליץ טוב בעדך במרומים'..." המנהל נרעד, ושמר את הדברים בליבו.

ימים ספורים לאחר מכן, באשמורת הבוקר של יום ראשון י"ב בחשוון תשנ"ב, נפטר הרב יהודה לבית עולמו. זכותו תגן עלינו.

בהמשך רציף למאמר הקודם, איך עבר עליך השבוע? מה ראית פתאום באור חדש? אילו הזדמנויות פתחת לעצמך? גם שינוי ברמת המחשבה הוא שינוי, משמעותי אפילו, האם הצלחתי השבוע לראות מקרה אחד קצת אחרת?

תקציר, דברנו על הדרך הישרה שר' אליעזר הגדול מצא - והיא "עין טובה". השלבים לחיות בעין טובה, בתחילה עין טובה על עצמי, אני טוב בעצם, והבנה של האנושיות שבי, שאני רק בן אדם, וטעויות זה חלק מלהיות בן אדם. משם להגיע לעין טובה כלפי הבורא **יתברך שהוא טוב ויעשה לי טוב,** ואם קורה לי משהו שמרגיש קשה רע מרגיז וכדו זה רק בגלל שיש בו טוב מוחבא והעקשנות שלי לראות את הטוב תוציא את הטוב הזה לאור העולם. ויאפשר לי לחיות ברווחה ובביטחון פנימי. אחרי שבנינו מעגלי טוב פנימי, נרחיב את המעגלים.

עין טובה על הוולת

מכאן נוכל להתקדם למקום הפנימי הזה שנקרא **עין טובה על הוולת.** העין טובה מאפשרת לנו לפרגן לאח יהודי, לברך אותו לאחל ולייחל לטובתו, ולהתפלל עליו, בלי כל קשר למידת צדקותו או מידת טובו אלי. לראות שיש בו נקודה טובה. מובא "כפלח הרימון רקתך" (שיר השירים) שאפילו ריקים שבישראל מלאים מצוות כרימון, כל נשמת יהודי חצובה ממקור קדוש ויקר ביותר בכל העולמות כולם, ואורה כה גדול, עד שלא יתכן, שיש אדם שריק לגמרי ממצוות. מקור הטוב בתוכנו, ולכן אנחנו תמיד שואפים לטוב, הפנימיות של כל רצון שלנו היא טוב בעצם, גם אם היא עטופה במשהו שלא נראה כך מאחוריה מסתתר רצון טהור - או כוח אלוקי שיש בו טוב.

חצי כוס מלאה

יש לפנינו כלי חציו מלא, חציו ריק, במה נבחר להסתכל? אפילו אם היחס ביניהם איננו חצי-חצי אלא מה שיש מול מה שאין, האם נבחר למקד את עצמנו במה שאין? אולי דווקא נעדיף לבחור במה שיש? כל יהודי הוא יש, הוא אוצר, מלא ברצונות, כיסופים ואש לה' יתברך. לפעמים זה עטוף, לפעמים מוסתר, לפעמים צריך לעבור דרך עקלתון כדי להגיע אל עצמו ולברר כוחות שחבויים בו. אנשים רבים חוו שינוי פנימי דווקא כשמישהו ראה בהם את הטוב והתייחס אליהם באהבה לא שיפוטית. לעומת זאת, מי שספגו סטיגמות שליליות, לעיתים נותרו תקועים במקום. ומה איתך? כשאת בוחרת לראות את החיובי בוולת, את לא רק עוזרת לו - את גם מרוויחה בעצמך. איך זה קורה? בואי נעמיק בזה עכשיו.

מה את מרוויחה

כשאת מתרגלת להסתכל על אחרים בעין טובה, את בעצם מתרגלת לחפש את הטוב בעולם שסביבך. זה לא רק משפיע על איך את רואה אחרים - זה משנה את מצב הרוח שלך, מחזק את הביטחון העצמי, ומביא אתו יותר קלילות, שמחה ורוגע. את מזמינה טוב לחיים שלך - והוא מגיע. הבטחון שלך בעצמך עולה, והסיבות להורדת מצב הרוח הולכות ופוחתות, את מרגישה יציבות בריאה.

מה עושים כשקשה?

פעמים קל לנו לראות את עצמנו ב"הסתכלות טובה" בחמלה אמיתית, ופעמים משהו בתוכנו פשוט מסתבך ואנחנו כל כך בכעס על עצמנו. במקרים אלו נצטרך להיכנס ממקום אחר. בגלגל ה"עין טובה" מאיפה שנתחיל לגלגל טוב, הטוב ירום דרכו ונוכל להגיע לרובד נוסף, לו רק נרצה. כי עצם ראיית הטוב מרככת אותנו ומאפשרת מעבר. לדוגמא אפשר לראות כי אדם שקשה לו ומתלונן, הכול נראה לו רע ושחור. גם דברים שלפני רגע היו מתוקים מדבש. יש לו נטייה להתעצבן מכל דבר. וזה נכון גם בכיוון ההפוך, ברגע שהפה מתחיל לדבר טוב, לא משנה על מה, או העין מתחילה לראות טוב, מיד מתחיל מעגל הקסמים אל הטוב, "הטוב יידבק בטוב" כבר אמרנו.

האתגר השבועי

הפעם קוראת יקרה, את זוכה בסוד אמיתי פורץ גבולות מהעולם של כוח המחשבה, לסוד הזה קוראים "כמים הפנים לפנים" פסוק מוכר בהבנה חדשה. מה את רוצה בחיים? דעי לך שההשקפה שלך על החיים חוזרת אליך, תחפשי את הטוב תמצאי אותו, ואם חלילה תהיה בחירה לראות את החסר זה יצוף מכל פינה. יש משהו בחייד שהתקשורת אתו קשה יותר, פחות זורמת, תנסי את זה: לשבת עם עצמך ולחשוב (הכול בראש שלך/בכתב) 1. על כל הדברים הטובים שאת רואה בו (כמה שיותר תשאפי 8 לפחות) 2. לדון אותו לכף זכות - למה כן את יכולה לגשת בחמלה לקושי שלו, 3. זה להודות לו על הדברים הטובים שקרו לך בזכותו (ובזכות הקושי שהוא יצר אצלך) 4. ברכות ואיחולים טובים שאת מאחלת לו. התרגיל הזה הוא קשה מאוד לביצוע אך הרוך שהוא מכניס למערכת היחסים בזכות העין טובה- זה רווח נטו. ואל תשכחי-לא משנה מי אשם, המרוויחה העיקרית זו **את!**

שבת שלום מלאה טוב ומאכלה אלה ולישאלה כהלך ישראל!

ליאורה דהן

אגואל-הגליל-מלאה-באהבה - dahan.liora.co@gmail.com

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים